

Nr. 7.

ROZWOJ

dziennik polityczny, społeczny i literacki.

Środa, dnia 8 stycznia 1919 roku.

Cena prenumeraty:

w ŁODZI:

Kwartalnie Mk. 10.50
Miesięczn. " 3.50
Za roznoszenie
70 fen. miesięcznie.
Z przes. pocztową:
Kwartalnie Mk. —
Miesięczn. "

Kalendarzyk:

Śr. 8.I Seweryna Op.
Czw. 9.I Marcjanny
Piąt. 10.I Agatona, Wilh.
Sob. 11.I Honoraty

Redakcja

w Łodzi

Al. Kościuszki 41.

Można zamawiać „Rozwój”: w PABJANICACH u p. Groblińskiego, Nowy Rynek, Kiosk; w ZGIERZU u p. Lacha, Kiosk

CENA OGŁOSZEN: Przed tekstem 2 marki, za tekstem 65 fenigów, nekrologi i marka za wiersz petitowy. Drobną ogłoszenia 8 fen. wyraz. Najmnie 80 fen. Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne.

Teatr Wielki.
Opera Polska.

W piątek, 10-go
stycznia 1919 r.

Występ Baletu Opery Warszawskiej:

Walerja Gnatowska, Stanisława Kühnówna, Maryla Pawińska, Marja Sznarowska, Aleksander Sobiszewski, Piotr Zajlich, oraz 20 osób CORPS de BALLET.

Bilety od mk. 3 do 15 do nabycia w cukierni W-go Gostomskiego, oraz w kasie Teatru Wielkiego.

33-5

Czyja wina.

Smutek i żal łamią dziś duszę każdego polaka, bo kraj brnie coraz głębiej w bezgraniczną rozpacz, a wypadki warszawskie wskazują, że droga bezładu stoi przed nami otworem.

Kogóż tu winić?

Dwie siły stanęły przeciwko sobie naród i rząd.

Nikt zaprzeczyć nie może, że pomiędzy narodem a rządem obecnym utrwała się coraz większa przepaść, a utrwała się od tego czasu, kiedy dzielni nasi wielkopolanie przybyli do Warszawy i zażądali miejsc, należnych sobie w tym rządzie, a rząd ich zbyt zdawkową monetą.

Niech każdy rozstrzygnie.

Czy żądanie wielkopolan i ślązaków nie było słuszne?

Odmówiono im.

Odtąd poczęło kipieć w narodzie coraz więcej. Czekano jednak spokojnie, sądząc, że pierwsze braki w jakikolwiek sposób rząd ten wyrówna, że sam się opamięta, że dusza polska odezwie się w jego łonie, ale daremnie.

Ztąd rozgoryczenie coraz większe, ztąd żal do rządu, ztąd zdenerwowanie brało górę i miażdżyło wszelką powściągliwość, aż wreszcie u mniej cierpliwych, a więcej zdenerwowanych, rozlało się w ogień i wybuchło w formie znacznie ostrzejszej, chociaż ludzkiej.

Gdzieindziej prawdopodobnie postąpiono by bezwzględniej, w Polsce nie chciano rozlewu krwi.

I słusznie. Chciano tylko ten rząd przemocą usunąć, boć dobrowolnie ustąpić sam nie chciał.

Pewnie, że lepiej byłoby, gdyby się bez tego obeszło, ale trudno potępiać ludzi tych bezwzględnie, że upomnieli się silniej o prawa narodu i że w ten sposób zaprotestowali przeciwko ubóstwu politycznemu, przeciwko ludziom zaślepionym doktryną, ludziom pchającym kraj świadomie do anarchii i nędzy. Zamach ten to nie tylko ich protest, ale protest narodu, to krzyk głodnych rzesz bezrobotnych, to wołanie przeciw tym ministrom, którzy zajęli agitacją wieczną nie mają czasu na zajęcie się sprawą aprowizacją, sprawą obrony granic państwa, sprawą odbudowy zrujnowanego przemysłu, sprawą zmontowania maszyny państwowej.

Kraj tonie w anarchii i gdy żywe siły narodu chcą stanąć do pracy, aby wóz polski spólnymi siłami z błota wyciągnął Ojczyznę, wielkorządcy z pałacu namiestnikowskiego z tępy uporem wiedzę, doświadczenie i zapal brutalnie odtrącają, aby nie dzielić z przeciwnikami ideowymi wygodnych stanowisk.

Dlaczego naród zwalcza rząd Moraczewskiego? bo nie jest narodowym — bo jest rzą-

dem partyjnym, rządem doktrynerów, bo nie jest wyrazicielem opinii zjednoczonej Polski.

I takim powinien być rząd polski, rząd nie macoszy, rząd mądry, rząd odczuwający duszę polską. Rząd nie patrzący przez pryzmat szkielec partyjnych, musi wnikać jeszcze w jedną bardzo ważną kwestję, wiszącą nad narodem, a tą kwestją jest ogromne zdenerwowanie w skutek fizycznych i moralnych przejść całego narodu.

Rany te trzeba zagajać a nie jątrzyć, nie bardziej jeszcze rozogniać.

Nieudzielenie tek ministerjalnych poznańcykom, wyrzucanie ludzi odpowiednich i chcących bezinteresownie służyć krajowi z różnych stanowisk wszystko to podnosiło, już i tak wielkie wyczerpanie i zdenerwowanie narodu, który coraz bardziej odczuwa to położenie chwili i jeżeli do dziś nie protestował, to jeno dla tego, iż nie chciał walk bratobójczych, iż sądził, że przeciw w rządzie tym odezwie się polskie sumienie, które zwróci go na drogę sprawiedliwości i czynu ku ogólnemu dobru. Oceniał też naród, że jakikolwiek rząd, będzie zawsze lepszy od bezrządu.

Ale gdy poprawa nie następowała, podjęły się szmerania od krańca do krańca i przebiegły całą ziemię polską. Bo czyż mogło być inaczej?

Łajdackie pisma żydowskie już napadły na narodowe stronnictwa za zorganizowanie zamachu, wymyślając na nich od zbirów.

Ciekawi jesteśmy dla czego w tych pismach w ten sposób nie oceniono zamach p. Ignacego Daszyńskiego w Lublinie?

Ten zamach wypadł w daleko krytyczniejszej chwili niż dzisiejszy, bo wtedy właśnie polacy zajęli byli wypieraniem z kraju Niemców i rozdwojenie władzy było rzeczą bardzo niebezpieczną.

Stronnictwo narodowe nie porwało się wówczas do walki, bo swoje cele podporządkowało ważniejszej sprawie.

Wtedy nie było zarzutów, wtedy wszystko stało się dobrze i pomyślnie.

My z bólem możemy tylko zaznaczyć, że jeno w społeczeństwach politycznie zorganizowanych i uświadomionych, rząd partyjny jest niemożliwy, gdyż wszystkim partjom przedewszystkiem cele narodowe i ich dobro przyświecają. W społeczeństwie o bardzo niskiej kulturze, lub jak nasze tak znękanem niewolą i wojną możliwe jest panowanie rządu któremu Lwów, Wilno, Gdańsk, aprowizacja, roboty publiczne, są czarną intrygą spiskującej burżuazji polskiej. Wszystkie kierunki politycznej myśli narodu muszą być reprezentowane w rządzie stosownie do ich siły i znaczenia, jeżeli ma być spokój w kraju pozytywna i owocna praca. I absurdem było by mniemać, iżby jakikolwiek rząd partyjny mógł spokojnie na czas dłuższy władzę w swych rękach zatrzymać. Żaden naród jako tako politycznie wyrobiony do tego nie dopuści.

To co stało się w Warszawie, napawa nas troską i obawą, że gdy zaciekli partyjnicy nie ustąpią, mogą rozpętać wojnę domową, co byłoby najcięższym nieszczęściem naszym.

Czyżby o to im chodziło jedynie? Czy tylko krew i zniszczenie mają do dania ludowi, o prawa którego tak hałaśliwie zabiegają, zamiast zapewnić mu pracę, spokój i szczęście?

Na to niech odpowie p. Moraczewski niech wybiera między doktryną, a zjednoczoną w miłość kwitnącą Polską. Sądźmy jednak, że „salus publica suprema lex esto” zwycięży.

My od siebie powiemy: „Towarzysze przestańcie, bo się źle bawicie. Dla was jest to eksperyment, a nam chodzi o życie”. Tak chodzi o życie i przyszłość milionów polskich, bez różnicy na ich etykiety partyjne.

P. Thugutt uświadamia lud.

Prasie warszawskiej dostarczono oryginalny dokument, świadczący, jak bezstronnie traktują swój mandat niektórzy komisarze ludowi, mianowani przez p. Thugutta. Dokument ten w oryginalne brzmi:

„Do obywatela Ministra spraw wewnętrznych w Warszawie, raport Nr. 17”.

„Wobec tego, że włościańska ludność powiatu kieleckiego stoi na niskim poziomie uświadczenia politycznego i jest podatnym terenem dla wzmoczonej przeciw rządowej agitacji kleru i stronnictw prawicy, uważałem za konieczne (!) przedsięwziąć kroki, zmierzające ku podniesieniu uświadczenia masy włościańskiej i w tym celu zaangażowałem i wystawiłem na powiat dwóch pracowników (!) mianowicie: ob. Zygmunta Sobolewskiego lat 38 i ob. Jana Wojciechowskiego lat 25. Wymienieni obywatele zaczynają pełnić swe obowiązki (!) od dnia dzisiejszego”. Podpisano komisarz ludowy na miasto i powiat kielecki. F. Loeffler.

Dokument ten „Gaz. Warsz.” zaopatruje następującym komentarzem:

„Jak widzimy, funkcje komisarza ludowego Loefflera nie ograniczają się do wypuszczania bolszewików, których wojsko polskie arestuje — jak to miało miejsce niedawno i o czym onegdaj donosiliśmy, Komisarz ludowy Loeffler uświadcza nadto lud za pomocą agitatorów. Byłoby interesujące dowiedzieć się z jakich funduszy płatni są ci uświadczeni „reakcyjnego” chłop polskiego? Kom. Loeffler rozporządza bowiem funduszami rządowymi, jako tego rządu funkcjonariusz”.

Obchód Kilińskiego.

W ubiegłą niedzielę odbyła się w Konstantynowie przy udziale kilku tysięcy osób uroczystość obchodu stułetniej rocznicy zgonu bohatera narodowego Jana Kilińskiego.

Po odprawieniu uroczystego nabożeństwa w miejscowym kościele, wyruszył olbrzymi pochód ze sztandarami narodowymi na miasto.

W sali manifestacji wiodącej; kanderje...
 wycieczki z Łodzi, strasy ogolowej...
 przez podkomendnego Jasińskiego z Łodzi.

Ody uroczystości pochodu zgrupowali się w...
 hymn „Boże coś Polskę”, a chóór miejscowy od...
 w roku 1794, w którym odznaczył się Jan...
 Kiliński.

W imieniu N. Z. R. przemawiał Józef Kró...
 Kosciuszki do chwili dzisiejszej i...
 walczył z tymi, którzy kraj nasz rozszarpali...
 W końcu przemówił jeszcze p. Świetliński.

Z sali fabrycznej udano się na Rynek pod...
 Uroczystość zakończono okrzykiem „Niech...
 żyje wolna niepodległa Polska ludowa”, K.

Sluszn zarządzenia.

„Kurier Polski” donosi z Łodzi, że komi...
 Rzewski polecił przeprowadzić likwidację łódz...
 Napierańskiego i Zawistowskiego. Majątek „Go...
 dziny Polski” przejmą władze polskie.

Wydział prasowy donosi nam, że p. komi...
 Rzewski powołał komisję śledczą do zba...
 od instytucji społecznych przedstawiciel ko...
 przedstawiciel komisariatu naczelnik wydziału...
 przeprowadzeniu dochodzeń wraz ze swoją...
 opinią w tej mierze ma przekazać sprawę pr...
 szerszymi pełnomocnictwami aż do aresztowania...
 winnych włącznie.

Nareszcie przez to uczciwe rozporządzenie...
 „Godziny Polskiej” i jej metamorfozie. Co się za...
 dla komisji przyda się jeszcze ten mały dok...
 aby ta gadzinowa prasa raz na zawsze szcze...
 z łódzkiego bruku.

Biuo Prasowe w Łodzi.
 G-Nr. 14480.

Łódź, d. 17 września 1919 r.

Do biura prasowego
 w Warszawie.

Nawiązując się do trudności jakie w ostatni...
 „Godziny Polskiej” (eingetreteten Schwierigkeiten...
 Biuio prasowe w Łodzi musi nastawać na to, aby...
 Pan Redaktor Sachs twierdzi, iż nie...
 aby pana Sachsa uczynić odpowiedzialnym redaktorem...
 nic ważnego).

Terror ekonomiczny.

Do palacu Geyerów przy ul. Piotrkowskiej nr. 272...
 wstrągnięciu tłum robotników z żądaniem pieniędzy. Wy...
 robotników usunął.

Do fabryki Józefa Richtera (Placowa 19) przybyli...
 robotnicy w liczbie 80 ludzi i uwieźlili Richtera i...
 robotnicy rozeszli się.

W lokalu przy ul. Andrzeja, róg Długiej, robotnicy...
 uwieźlili fabrykanta Langego. Policja usunęła robotni...
 ków i fabrykanta oswobodziła.

W mieszkaniach nieobecnych w Łodzi fabrykan...
 Rzepkowića i Ledera (ul. Sienkiewicza 6) rozlo...
 wrotu tychże. Policja zmasła robotników do rozej...
 scia się.

W lokalu przy ul. Pańskiej 98 robotnicy uwieźlili...
 fabrykanta Zejdiera, który odzyskał swobodę dzięki...
 interwencji policji.

Do mieszkania żony fabrykanta pani Warszaw...
 przy ul. Piotrkowskiej nr. 18, wtargnęli robot...

nicy. Wystraszony podniósł potęgę...
 De fabryki Deszarnowa (Wólczańska) przybyli...
 robotnicy, żądając wypłaty zapomóg. Polcja usunęła...
 robotników.

Do mieszkania żony fabrykanta Marii Rosenblatt...
 przy ul. Passaż Meyera 11, zgromadziło się 2 robotników...
 żądając pieniędzy. Policja usunęła przybyłych.

Do mieszkania dyrektora fabryki S. Rosenblatta...
 przy ul. Sredniej nr. 67 przyzali robotnicy, żądając za...
 pomóg, lecz zostali przez policję usunęci.

W fabryce Gelhardta (róg Wólczańskiej i Ce...
 gielniańskiej) robotnicy uwieźlili zarządzającego Ulrycha...
 którego polejca oswobodziła.

W fabryce Schilkiego i Kajlicha (Sienkiewicza...
 nr. 173) uwieźli Schilkiego. Takż wypadek zdarzył...
 się u fabrykanta Findajza przy szosie Karolewskiej.

Prócz tego usunęto robotników, domagających...
 się wypłaty zapomóg: od Kaiserechta (Zgierska), Stille...
 ra i Bielezowskiego (Cegielniana 80).

W fabryce Tow. akc. S-ów Millera (Nowe Roki...
 cie) robotnicy uwieźlili dyrektora i znęcali się nad...
 nim. Wezwana policja robotników usunęła a dyrektora...
 oswodziła. K.

KRONIKA.

— O usunięciu terroru.

Pod przewodnictwem kom. lud. p. Rzew...
 skiego, odbyła się wczoraj przy udziale fabry...
 kantów i delegatów łódzkiej rady robotniczej...
 oraz z prowincji konferencja, poświęcona omó...
 wieniu środków, mających na celu zapobieżenie...
 dalszym gwałtom ze strony robotników nad fab...
 rykantami.

Po dyskusji, w czasie której wypowiedziały...
 się obie strony postanowiono: aby ci fabrykan...
 ci, którzy mają możność wypłacania, wydawali...
 nadal zapomogi bezrobotnym; „aby komisarz...
 rządowy wystąpił do odpowiedniej władzy o u...
 regulowanie sprawy i jej ewentualnie poparcie...
 wreszcie, aby fabrykanci razem z radą robotni...
 czą opracowali odpowiednie projekty, dotyczące...
 sposobu rozłożenia i wyegzekwowania należnych...
 wypłat, oraz samego sposobu dokonania wypła...
 ty zapomóg”.

— Połączenie z Poznaniem.

Pierwszy pociąg towarowy bezpośrednio...
 z Łodzi kaliskiej wyszedł dziś do Poznania.

— Pociąg nadzwyczajny.

Onegdaj wieczorem wyszedł pociąg nad...
 zwyczajny do Poznania, pociąg już w powrot...
 nej drodze przeszedł do Warszawy. Prawdopob...
 nie, że przewiózł polskich postów z Korfiantym...
 i Seydą na czele.

— Narodowy Komitet wyborczy.

a) Na podstawie wzajemnego porozumienia...
 się utworzył się narodowy Komitet wyborczy...
 stronictw demokratycznych, w skład którego...
 weszły: Zjednoczenie narodowe, chrześcijańska...
 demokracja, bezpartyjni i akademicki narodowy...
 Komitet wykonawczy.

Do prezydium świeżo utworzonego Komite...
 tu wybrani zostali: pp. Maksymilian Brzeziński—...
 prezes, ks. Jan Albrecht — wiceprzewodniczący...
 Antoni Goerne—wiceprzewodniczący, Irena Woj...
 ciechowska — wiceprzewodnicząca, Franciszek...
 Majerowicz — sekretarz, Jan Sanecki — zastępca...
 dr. Henryk Sadkowski — skarbnik, F. Turski —...
 zastępca.

Kierownikiem Komisji redakcyjno-agitacyj...
 nej został został p. A. Goerne, komisji wieco...
 wej—p. Majerowicz, gospodarzami p. Turski i fi...
 nansowej p. Sadkowski.

— Na intencję obrońców Lwowa.

W nadchodzący piątek 10-go bm. ks. prałat...
 Tymieniecki odprawi w kościele św. Stanisława...
 Kostki o godz. 10 rano mszę św. na intencję...
 obrońców Lwowa.

Na uroczyste to nabożeństwo Liga kobiet...
 polskich zaprasza — za naszym pośrednictwem...
 — wszystkie cechy, stowarzyszenia zawodowe...
 i t. p. instytucje oraz tych rodaków, którym...
 drogą jest sprawa kresów.

— U ministrantów.

Na uroczystość oplatka, jaka odbyła się...
 onegdaj staraniem Związku ministrantów łódz...
 kich, przybyła z Warszawy delegacja z ks. Sie...
 dleckim na czele. Niezwykle sympatyczną i miłą...
 wspólną biesiadę zakończyło rozdanie nagród...
 trzem członkom B. Nowackiemu, J. Burchartow...
 i K. Kuczyńskiemu za ich gorliwą, 10 letnią...
 nienaganna pracę.

Na drugi dzień odbyło się ogólne zebranie...
 Związku, które w niemałej mierze przyczyniło...
 się do związania koleżeńskich stosunków po...
 między grupą łódzką a warszawską. Zebranie...
 poprzedziło uroczyste żałobne nabożeństwo...
 za zmarłych ministrantów, które odprawił w...
 kościele św. Stanisława Kostki ks. prefekt Stań...
 czak, założyciel Związku, w asystencji ks. Sie...
 dleckiego, kierownika ministrantów warszaw...
 kich, oraz ks. Wasiakiewicza wice kierownika...
 ministrantów łódzkich.

— Zebranie ogrodników.

Pod przewodnictwem p. Ciszkiewicza odby...
 ło się onegdaj zebranie łódzkiego koła polskie...
 go związku ogrodników.

Po omówieniu projektu zmiany ustawy...
 związku w tym kierunku, by organizacja ta...
 prócz Kongresówki objąć mogła także Galicję...
 i Poznańskie, tworząc związek nie tylko w celach...
 zawodowych, ale i ogólnospołecznych, omawia...
 no sprawę unormowania płacy i pracy ogrodn...
 ków, oraz kwestję dzierżawy gruntów podmiej...
 skich.

Dla zrealizowania projektów, złączonych ze...
 sprawami temi, wybrano Komisję, która trakto...
 wać ma z magistratem warszawskim.

W końcu sprawę wyborów do Sejmu refe...
 rował p. Kaczorowski, nawołując do organizacji...
 wobec zagrożonego niebezpieczeństwa ze strony...
 żydów. Przy tej sposobności na Komitet naro...
 dowy wyborczy zebrano 124 mk. 32 fen.

— Z ochronek.

Onegdaj, w lokalu przy ul. Piotrkowskiej...
 № 104 odbyło się doroczne zebranie członków...
 Zrzeszenia ochronek, na którym został wy...
 brany nowy zarząd, w skład którego weszły: p...
 M. Jodkówna—przewodnicząca, p. Szuber...
 łówna—sekretarka, i p. Graczykówna — skarbn...
 niczka.

Ponieważ Rada opiekuńcza, z powodu bra...
 ku funduszy zwija szereg ochron zostających...
 pod jej opieką, przeto na posiedzeniu wybrano...
 delegatki: pp. Bogacką, Dyzyńską i Jodkównę...
 które mają udać się do głównego zarządu...
 schronisk, aby ten zajął się losem ochronek...
 którym grozi utrata posad.

— Nowy związek.

a) Zorganizowany został chrześcijański...
 Związek stangretów i furmanów. Wybrany zar...
 ząd stanowią p. M. Kujawa — prezes, S. Kur...
 kowski — wiceprezes, K. Witos — skarbnik...
 T. Pietrzak, J. Kokodziejski, A. Szczepaniak...
 członkowie zarządu.

Lokal Związku mieści się przy ul. Przejazd...
 № 34.

— Groźba strajku w szpitalach.

a) Zapowiedziany na dzisiaj strajk praco...
 wników szpitalnych, na wypadek nieuwzględnie...
 nia postawionych żądań, odroczone zostało do...
 15 b. m., to znaczy aż do czasu załatwienia...
 sprawy tej przez radę miejską, co ma nast...
 ąpić już w najbliższych dniach. Odpowiednie...
 wnioski w tym kierunku opracował Wydział...
 zdrowotności publicznej i szpitali miejskich...
 obecnie zatem rozchodzi się tylko o zatwierdzenie...
 ich przez radę miejską.

Ze szpitali prywatnych dotychczas tylko zar...
 ząd szpitala Poznańskich przyjął zgłoszone...
 przez pracowników żądania. W ten sposób...
 szpitalowi temu strajk nie grozi.

— O niemieckie liceum.

Sprawą niemieckiego liceum przy ul. Sien...
 kiewicza, zainteresował się również, jak się do...
 wiadujemy, komisarz ludowy p. Rzewski, przy...
 czym po zbadaniu sprawy okazało się, że po...
 śród kilkunastu nauczycieli liceum, zaledwie...
 trzech jest tutejszych Niemców, reszta zaś skła...
 da się z t. zw. „Reichsdeutsche” poddanych pań...
 stwa niemieckiego: W sprawie tej skomunikował...
 się już p. Rzewski z Warszawą.

— Uruchomienie młyna.

a) Komitet rozdziału chleba i mąki uru...
 chomił młyn Ratnera na Rokiciu. Obecnie wię...
 pod kontrolą Komitetu pracują 4 młyny.

— Żyto dla Łodzi.

a) Ministerjum aprowizacji nadesłało do Ło...
 dzi 34 wagony żyta. Dalsze transporty spodzie...
 wane są w tygodniu bieżącym.

— Jeszcze się skarżą.

a) Na ręce komisarza ludowego wpłynął memoriał z protestem przeciwko agitacji pogromowej (!), uprawianej systematycznie i celowo przez niektóre pisma polskie w Łodzi. Memoriał podkreśla masowe poszukiwania broni u żydów, rewidowanie synagog, mieszkań prywatnych, domów modlitwy, gwałty dokonywane przez osoby ubrane, w mundury wojskowe i policyjne i uzbrojone w karabiny, bezprawne konfiskaty, bicie żydów w policji śledczej itd. itd. Memoriał czyni odpowiedzialnym rząd ludowy za dokonywane gwałty.

— Bolszewicy.

Przybył do nas z Rosji znakomity działacz, niejaki Mikołaj Jakowlenko Szmelcew. Pracował on w fabryce ozorkowskiej, przez 6 lat. Po ogłoszeniu wojny, wyjechał do Rosji, gdzie był komisarzem bolszewickim w Twerze. Spotkano go w Łodzi z żydem razem. Przyznał się, że jest delegowanym do Zduńskiej Woli, do szerzenia bolszewizmu wśród robotników. Prawdopodobnie bawi tu pod fałszywym nazwiskiem.

— Wiec kobiet polskich w Chojnach.

W ubiegłą niedzielę w fabryce Johna w Chojnach, odbył się wiec kobiet polskich. Przemawiała p. Pytłasińska wyświetlając sprawę wyborów i nawołując do organizowania się. Pani Ładzina mówiła na temat „Dlaczego kobieta niema wziąć udziału w wyborach?” Następnie p. Szymański dowodził, że jeżeli robotnik musi sam o sobie decydować, to sam musi także tworzyć dla siebie prawo. W końcu wzywał, aby nie głosowano na listy nie robotnicze. Przyjęto rezolucję w myśl postulatów N. Z. R.

Teatr i sztuka.

— Teatr Polak.

Dzisiaj, po raz ostatni, po cenach popularnych — „Sulkowski” Zeromskiego z p. K. Bendą, świetnym wykonawcą roli tytułowej. Jutro w czwartek, nader interesująca premiera ostrej satyry Bernarda Shaw'a p. t. „Bohaterowie”. Autor w sposób mistrzowski ośmiesza snobizm bułgarskiej arystokracji wojskowej, dając aktorom szerokie pole do popisu. Obsadę stanowią pp. Arkawin, Jachnowska i Żbikowska oraz pp. Benda, Rychłowski i Siemaszko w rolach głównych. Równocześnie reżyser Tatarakiewicz przygotowuje sobotnią premierę „Biednej dziewczyny” z p. Fertner-Wisniewską w roli tytułowej.

— Na bibliotekę ludową.

a) W ubiegłą niedzielę, o g. 6-ej wiecz. w Domu Ludowym w Poddebnie pod Rudą Pabjanicką, odbyło się przedstawienie amatorskie na rzecz biblioteki ludowej. Odegrano trzy komedjki: „Korale” Dominika, „Gruba partja” Friedberga i „Naszynnik babuni” Łzdebskiej. Urozmaiczeniem programu była deklamacja p. Morawskiego, oraz gra na skrzypcach wychowawców miejscowej szkoły, którzy wykonali: „Boże coś Polskę”, „Rota” i „Jeszcze Polska nie zginęła”. Sala Domu Ludowego była przepelniona, a wykonawcom, którzy wywiązali się ze swego zadania jaknajlepiej, nie szczędzono oklasków. Słowo uznania należy się organizatorom widowiska: pp. Michalskim, Ieńniczym, i p. Klodeckiej, nauczycielce miejscowej. Dochód z biletów wejścia i programów wyniósł około 800 marek.

Z WARSZAWY.

* Losy soboru. Wobec omawiania obecnie w prasie warszawskiej sprawy dalszych losów b. soboru prawosławnego na placu Saskim, Koło architektów w Warszawie, po szczegółowym rozważeniu sprawy, uchwaliło jednogłośnie, aby b. sobór wraz z dzwonnica bezwarunkowo rozebrać. * Misja amerykańska. Do Warszawy przybyła onegdaj misja ministerjum żywnościowego rządu Stanów Zjednoczonych. W skład misji wchodzi d-r Vernon Kollegli, prof. uniwersytetu Stamforda w Kalifornji, Hugh Gibson, radca ambasady, William R. Grove, pułkownik, wreszcie porucznik Chauncey, sami amerykanie; z polaków Aleksander Znamięcki, sekretarz misji, oraz pp. Jan Horodyski i kapitan dr. Leon Czaja.

Groźna sytuacja na kresach.

Wilno w rękę krasnogwardziejów.

Paryz, 7 stycznia. (PAT.) Korespondent „Matina” w depeszy z Litwy donosi: „Spółka, jaką zawarły wojska niemieckie z bolszewikami rosyjskimi, jest zatrzważająca. Z jednej strony bowiem wojska niemieckie, cofając się, oddają bolszewikom cały gotowy materiał wojenny, z drugiej zaś strony całe oddziały niemieckie, które częściowo zostają, do spółki z bolszewikami mordują i grabią. Przed bandytami tymi uciekają nawet chłopci. Mohylew wyludnił się zupełnie. Powiat Iepelski liczy zaledwie kilka tysięcy mieszkańców. Uciekinierzy zalewają miejscowości polskie, a tymczasem czerwona

fala wciąż posuwa się naprzód. Na granicy Polski właściwej spotka ona niewątpliwie opór silniejszy. W Warszawie i Siedlcach powstają formacje ochotnicze. Lecz czy będą one dość silne, aby powstrzymać najazd? Czy ta armja, byle jak wyekwipowana, będzie w stanie zatrzymać pochód armji bolszewickiej ku Odrze” — kończy korespondent.

Warszawa, 7.1 (PAT) Wedle nadeszłych tu wiadomości zostało Wilno po chwilowym opanowaniu go przez oddziały polskie dnia 5 b. m. zajęte przez bolszewików.

Sromotny powrót armii łupieżców.

Wiadomości urzędowe, jakie nadchodzą do Berlina z Ukrainy, zawiązują niebezpieczeństwo o rozprzeżeniu i sromotnem rozplywaniu się, wśród częściowych pogromów, armji niemieckiej, która pod wodzą butnego Elchhorna weszła ongiś na Ukrainę dla jej „uwolnienia”, a właściwie dla grabieży. T. zw. armja czarnomorska ustępuje obecnie z obszaru nad Dnieprem, napierana zewsząd przez oddziały zarówno „ukraińskie” Petlury, jakoteż wojsk narodowych Denikina, szarpana przez ludność miejscową, nienawidzącą swego tyrana i łupieżcę. Władzę ukraińskie odmówiły komendzie niemieckiej dostarczenia pociągów. Luźne od-

działy niemieckie zdołały atoli tu i ówdzie wycofać się, zostały jednakże rozbrojone i obrabowane przez ludność i straż kolejowe. Cimą one i marną śmiercią z głodu i zimna zwłaszcza, że na Ukrainie sroży się ostra zima. Około 30 tysięcy wynędzniałych niedobitków krzyżackiej armady wyczekuje w miastach portowych możliwości wyjazdu. Cimą masowo na obcym bruku miejskim. Oto epilog niemieckiej wojny na wschodzie, która miała utrwalić kalfat berlińsko-bagdadzki, a kończy się sromotniej, niż ongiś powrót Napoleona z nad Berezyny.

KRONIKA TELEGRAFICZNA.

Ządania Wielkopolak.

W ubiegły poniedziałek odbyło się w Poznaniu plenarne posiedzenie polskiej naczelnej Rady ludowej, na którym poseł Korfianty oświadczył, że polacy nie chcą absolutnie przesądzać uchwał konferencji pokojowej, nie zgodzą się jednak na przeszkadzanie w ich organizacji narodowej. Co się tyczy sprawy żydowskiej to między rządem berlińskim a żydowską organizacją istnieje ściśle porozumienie co do kampanji antypolskiej. Leży zatem w interesie żydów poznańskich, ażeby przeciwdziałali tej akcji. Mówca groził zarządzeniami represyjnymi przeciw zarządzeniom rządu niemieckiego zwróconym przeciw polakom. W końcu uchwalono jednomyślnie wybrać radę narodową, złożoną ze 100 członków z siedzibą w Warszawie, któraby obejmowała wszystkie stronnictwa i w czasie zezbrania się sejmiku polskiego, objęła funkcje organu kontrolującego.

Poznań bez węgla.

Magistrat miasta Poznania ogłasza, że połączenie kolejowe między Górnym Ślązkiem, a obszarem dyrekcji kolejowej w Poznaniu zostało zamknięte, skutkiem czego został również odcięty dowóz węgla. Gazownia dostarcza światła tylko od 5-ej do 9-ej wieczór. Kolej elektryczna stanęła, również wstrzymano ruch pociągu do Berlina. (Węgiel powinno dostarczyć Zagłębie) Przep. Red.

Zamordowanie księdza.

„Dzienniki cieszyńskie” donoszą: W nocy z czwartku na piątek zamordowali anarchiści, którzy należeli do tajnej partji w Ostrowie, proboszcza z Formawicy koło Ostrowia ks. Weissmana. Ks. Weissman wygłosił ubiegłej niedzielę kazanie przeciw bolszewikom. Na drugi dzień dostał on listy z pogrozkami. We czwartek w nocy zjawili się 4 bandytów, którzy go wywabili z probostwa, rzucili się na niego z kijami i bili tak długo dopóki nie wyzionął ducha.

TELEGRAMY.

Z frontu galicyjskiego.

Warszawa, 7 stycznia. Komunikat sztabu generalnego wojsk polskich z 7 bm. Prócz pomysłowych dla nas potyczek na południe od Mościsk, w rezultacie których wzięto 30 „efców” i 1 karabin maszynowy, obsadzono wieś Pakość, Bułhowice i Radonice. Na wszystkich frontach Galicji wschodniej sytuacja bez zmiany. Na Wołyniu również nic nowego nie zaszło. Szef sztabu generalnego.

Ważna konferencja.

Warszawa, 7 stycznia. (PAT) Dzisiaj w południe Naczelnik państwa Piłsudski przybył do hotelu „Bristol” na konferencję z Ignacem Paderewskim.

O nawiązanie stosunków.

Warszawa, 6 stycznia (PAT) W tych dniach wyjeżdża jako delegat ministerjum spraw zewnętrznych p. Zygmunt Merdinger do Jugostawji, Bułgarii, Albanji i Grecji celem zorganizowania tam polskiej służby konsularnej i nawiązania stosunków handlowych z tymi państwami.

Zajęcie Kruszwicy.

Warszawa, 7.1 (PAT) Depesza iskrowa z Berlina via Paryz donosi: Kruszwica zajęta została przez polaków. W Strzelaniu i Gnieźnie toczyły się walki.

Na Bydgoszcz.

Berlin, 7 stycznia (PAT) Z Poznania donoszą pod datą 5 b. m. Kolej z Bydgoszczy do Gniezna została przez polaków zajęta. Polacy znajdują się w oddaleniu najwięcej 20 kilometrów od granicy prowincji Brandenburskiej.

Przestraszeni Niemcy.

Berlin, 7.1 (PAT) Minister wojny został upoważniony do użycia niektórych formacji ochotniczych oraz 2-eh roczników do obrony wschodnich prowincji.

„Pożądana” konfliktacja.

Kraków, 7.1 (PAT) Departament aprowizacyjny komisji likwidacyjnej skonfiskował na tu-tejszym dworcu kolejowym 200 wagonów maki, cukru i innych środków żywności, wysłanych z Ukrainy do Wiednia.

Przywrócona komunikacja.

Przemyśl, 7 stycznia (PAT) Wczoraj w południe otwarto na nowo ruch kolejowy na linii Lwów — Przemyśl. Ruch ten był przez 2 dni wstrzymany wskutek ostrzeliwania pociągu przez ukraińców.

Strajk zecerów.

Kraków, 7.1 (PAT). Wybuchł tu strajk zecerów. Dzisiaj większość pism nie wyszła.

Sukcesy armji syberyjskiej.

Paryż, 7.1 (PAT) Agencja telegraficzna rosyjska ogłasza nowe szczegóły o operacjach zwycięskiej armji syberyjskiej w okolicach Permu. Według przedstawienia tego, z resztą jeszcze nie zupełnego, wojska syberyjskie wzięły 31 tysięcy jeńców, 130 armat, 100 mitraljez, 180 pociągów, kilka tysięcy osiodłanych koni, 30 samochodów,

30 pociągów opancerzonych i 2 automobile pancerne. Wszystkie tabory całej 3-ej armji sowieckiej zostały zdobyte. Most na rzece Kama nie został uszkodzony. Nasze wojska przeszły Kamę, dopływ Wołgi i gonią przeciwnika który ucieka w kierunku Głazowa.

Wilson wraca.

Paryż, 7 stycznia. (PAT) Po pożegnalnej

rozmowie z królem, prezydent Wilson wyjechał z Rzymu do Cenu, gdzie w imieniu Nowego Yorku złoży wieniec u stóp pomnika Kołumba.

De ogółu łódzkich robotników.

List w sprawie poboru w Królestwie otrzymaliśmy, ponieważ jednak nie jest podpisany, umieścić nie możemy. Prosimy o podpis, względnie o listę osób, które gotowe byłyby list podpisać.

Mam zaszczyt zawiadomić Sz. Klijeotę, iż wyjechawszy na czas wojny, obecnie powróciłam i jak dawniej, otworzyłam

Wyższą Szkołę kroju i szycia
dypłomowaną przez Akademię Paryską
 krój francuski system „Le Grand Chic“

ORAZ **Pracownię Sukien**
 balowych, wizytowych, kostjumów i okryć.

Szkola została znacznie rozszerzona. Specjalna nauka przymierzania i upinania, Kurs kroju wyższy i niższy, a także kursy wieczorowe.

Uczennicom wydaje się patenty i dyplomy z prawami zakładania pracowni i szkół. Z szacunkiem

Fr. Kulpińska
 Główna 7, front 1-sze piętro.

MYDLIK

T-wa Przemysłu Mydlarskiego w Warszawie

Najlepszy środek do prania!

— Sprzedaż hurtowa u firmy —

Edmund Bogdański ul. Dzielna Nr. 30

Skład towarów kolonialnych i cukierniczych.
 129—5

Nowootworzona

PRALNIA CHEMICZNA PAROWA i FARBARNIA
E. SZULC, Górny Rynek.

Filje: Piotrkowska 245, u Bergera.
 100, u A. Tetzlowa.
 65, u A. Endweisa i S-ki,
 Miłsza 12, u E. Kalerta.

Ogłoszenie.

Wobec znacznego podrożenia kosztów wypieku, cena chleba wynosić będzie w okresie 93-im, t. j. od 6-go do 20 stycznia r. b., **35 fenigów za funt.**

30 2 **MAGISTRAT.**

Stowarzyszenie Handlowców Polskich.

Zawiadamiamy pp. Członków i Członkinie Stowarzyszenia, iż nieodbyty wiec polityczny w dniu 4 b. m. pod hasłem „Pracownicy handlowi, przemysłowi i biurowi wobec wyborów do Sejmu“ z powodu przybycia małej ilości członków, niniejszem zwołuje się ponownie na środe, 8-go b. m., na godz. 7 i pół wieczorem, do lokalu Stowarzyszenia (Piotrkowska 108).

Oprócz członków udział w wiecu wezmą przedstawiciele stronnictw politycznych, celem zreferowania platform wyborczych.

Na każdym handlowcu ciąży powinność spełnienia obowiązku obywatelskiego względem Ojczyzny; stawić się więc winni wszyscy członkowie, tak rzeczywisci, jak współdziałający.

ZARZĄD. 31 1

Żeńskie Seminarjum Państwowe dla nauczycielek ludowych

otwarte będzie w **ZGIERZU** z dniem 1-go lutego.

Zapisy trwają do 26 stycznia, poczem nastąpi egzamina. Kandydatki na kurs I-szy przyjmowane będą od lat 14-tu. Dla niedostatecznie przygotowanych otwarty zostanie kurs wstępny. 27 3

Nauka bezpłatna, dla zamieszkujących — internat.

Zapisy przyjmuje kancelarja Seminarjum przy ul. Szczęśliwej, w domu Kańta, w godz. od 10 do 1 po poł.

Dr. Zygmunt Ługowski
 ul. Konstanyńska Nr. 31.

Choroby kobiece i akuszerja
 Przyjmuje od 4—7 p. p. 35—7

Licytacja papieru.

W czwartek, dnia 9-go b. m., o godzinie 10-ej rano, odbędzie się

w gmachu poczty licytacja in plus
 tysiąca pudów papieru. 1

WIELKA WYPRZEDAŻ MYDŁA

Nr 1 — mk. 8 funt, Nr 2 — 4 mk. 50 fen., szare mydło — 5 mk. 50 f. oraz towary kolonialne po cenach hurtowych

DRUCKER, Środnia nr. 2.

Biblioteka techniczno-naukowa dla wszystkich - L. Fiszera pod redakcją M. Dominkiewicza.

Wyszedł z druku tom 6 „**Wyrób mydła**“.

Zawiera przepisy wyrobu mydła dla techniki i do celów domowych. Cena M. 8. Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Dr. Feliks Skuslewicz
 powrócił.
 ul. Andrzeja Nr. 13.

Choroby skórne i weneryczne. Godziny przyjęć: od 9—11 i od 5—7 i pół p.p. Panie 11—12 rano. 91—30

Dr. H. Sadkowski
choroby wewnętrzne
 (specjalnie żołądka i kiszki)

Łódź, ul. Piotrkowska Nr. 120. Od 9—11 rano i od 5 do 7 po poł. 135—1

Roznosiciel z kaucją,
 mieszkający w okolicy Zarzewskiej i Górnego Rynku

potrzebny.

Zgłaszać się w „Rozwoju“, Kościuszki 41. 22 0

Drobne ogłoszenia:

A. A. A. Żelówki ze skóry pszego gatunku elastyczne, mocne, nieprzyjmujące wody, które można przybić drewnianymi gwoździkami, jak naturalną skórę. Dla przekonania o dobroci gatunku skóry, każdy może otrzymać parę żelówek za 4 m. 50 f. L. Kraglancki, Cegielińska Nr. 26 front, II piętro, i A. Kiwman Długa Nr. 23 front, m. 6. 39—9

A. A. Obrączki ślubne duży wybór, różne fasony, z gwarancją za złoto 56 próby; od 40 marek para. W mieszkaniu prywatnym, Brzezińska 10 Jan Piacek, 44—25

A.) Meble wyprzedam: kredens, stół, krzesła, szafy, otomane, biurko, etażerki, łóżka, materace, bielizniarka, toaleta, lustra, fotel miękki, łóżeczko dziecięce. Piotrkowska 225—5 I p. front. 59 8

A. Meble: sypialnię, szafy, stół, krzesła, otomane, fotel, tano sprzedam, Karola 8 m. 14, lewa oficyna I piętro. 75—4

A kuszerka Marja Kubicka przyjmuje ul. Piotrkowska Nr. 199 m. 14. 239—2

Brylant ładnej wody kupię Biełkowski, Piotrkowska 55. 66—1

Chłopiec do ogrodu potrzebny, Stoński, zakład ogrodniczy, Brus Zdrowie. 74—3

Dwa pokoje i pokój z kuchnią z elektrycz. strona słoneczna od zaraz do wynajęcia Aleje Kościuszki 26. 77—3

Dwa place do sprzedania: jeden w Łodzi, drugi w Andrzejowie, Wiadomość: Sienkiewicza Nr. 79, m. 6. 54—1

Dwoje starych skrzypiec z dobrym tonem sprzedam Wólczańska 91-35. 42—1

„Jedyna rzecz na czasie“ to „Sklep Komisowy M. Janickiej, Konstanyńska 10 róg Zachodniej. Daje możność taniego nabycia, oraz prędkiego spełnienia używanych i nowych rzeczy. Setki osób dziennie nawiedzają sklep; zwłaszcza z pól i miasteczek. Przyjmuje się na sprzedaz komisową literalnie wszystko!!! 49—2

Kobieta lub dziewczyna potrzebna na wieś do gospodarstwa. Wiadomość Główna 17 m. 2. 20—1

Krzesła, otomanę bordo pluszem kryta, leżankę, szafę sprzedam tanio. Sienkiewicza 59 m. 4. 11—1

Korepetytor filolog, chrześcianin potrzebny na wieś zaraz. Wład. Orla 23 m. 32 od 2-4 p.p.

Meble sprzedam tanio: stołowy, biurko oraz elegancką garderobiarkę do przedpokoja. Wiadomość ul. Widzewska 107 m. 27. 5—1

Meble różne wyprzedają. Piotrkowska 154, w oficynie, m. 9. 298—2

Meble różne sprzedam tanio. Piotrkowska 189—9. 80—3

Magieli i urządzenie sklepowe sprzedam za 1200 marek. Stacja kolejowa Widzew Gruchalski. 71—2

Pragę pobierać lekcji: francuskiego, niemieckiego i łaciny w kompletach. Oferty proszę składać w adm. Rozwoju dla „Z Z“. 84—3

Potrzebna podręczna do pracowni Fr. Kuplińskiej. Główna Nr. 7 front. I piętro. 81—2

Pokój umeblowany lub nie przy rodzinie z gazowym oświetleniem i usługą, ewentualnie z utrzymaniem, do wynajęcia, ul. Orla 23 m. 22. 1

Potrzebna nauczycielka polska do początkowej nauki i zajęcia się dwojgem dzieci od 4-ej do 6-ej pp. Zielona 3 I p. p. Ulrichsona.

Potrzebna młodsza osoba do prowadzenia gospodarstwa domowego u samotnego oferty w Rozwoju pod „osoba“. 62—1

Pokój do wynajęcia z osobnym wejściem i gazem. Wiadomość u stróża. Al. Kościuszki 41. 51—1

Sprzedam sklep kolonialny spowod na miejscu Radwańska N 53. 8—1

Sprzedam wózek ręczny o dwóch kołach. Wiadomość Średnia 31 m. 16. 78—1

Skradziono portfel na stacji Łowicz, zawierający paszport rosyjski, pozwolenie na broń myśliwską, 22 marki gotówką i różne listy. Proszę o zwrot papierów. Julian Kaczorkiewicz, Juljusza Nr. 11. 73—3

Skradziono legitymację chlebową z kartkami dnia 2 stycznia na imię Michała Juszczyka 72—1

Sprzedam: stół dębowy, 6 krzesel, szafę do rzeczy, szafę do bielizny, duże lustro w ramach i garnitur mebli marynarkowy, używany. Wiadomość, od 3 do 5-ej codzień, ul. Wólczańska Nr. 139 m. 5. 338—1

Student politechniki warszawskiej VI semestru, zwolniony od wojskowości, udziela korepetycji. Oferty pod „Korepetytor“ w Red. Rozwoju 21—1

Udziałem dorosłym lek. jez. polsk., niem., rosyjsk., fran. Oferty do administ. sub. „Lekcje prywatne“. 79—2

Wieszcza - medjum „M-me Marie“ Radwańska 8 m. 5 Hironancja i kabalistyka według najwybitniejszych mistrzów hermetyzmu. Przyjmuje od 10 od 1-ej i od 4-8 w 344—1

Zaginęły dnia 24. 12. 2 psy rasowe po 7 miesięcy suczka maści ciemno szarej, piesek złotawej; Łaskawego znalazcę uprzejmie prosimy o zgłoszenie się do wsi Srebrna pod Konstanytnowem, za wynagrodzeniem. Z. Kunz. 64—1

2 bilardy i urządzenie dla kawiarni sprzedam Zgierz Nowy Rynek restauracja Tyslera 60—1

2 szarpacze (rajsery) w dobrym stanie do sprzedania. Reflektanci zechcą adres swój składać pod lit. G. L. do redakcji „Rozwoju“. 82—3

Florentyna Kasprus zagubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi. 74—1

Jan Leopold zagubił paszport niemiecki oraz kartę węglową i Zygmunt Leopold zagubił kontrolkę na pasz. dla konia. 76—1

Marjanna Kolasińska zagubiła paszport niemiecki wydany w Chojnach. 75—1

Marja Wasilewska zagubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi oraz książeczkę zapomogową wyd. przez D. N. P. B. 85 1

Zaginał paszport tymczasowy na imię Antoniego Sulejewicza wydany w Łodzi. 83—1

Zdolna krawcowa poszukuje szycia w domach prywatnych. Oferty w Rozwoju pod „Krawcowa“. 46—1